

Lifelong
Learning
Programme

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

Bijeenkomst Leerplatform Agroecologie 18/05/2016, bij Broederlijk Delen

Aanwezig: Lieve Vercauteren (Bioforum), Sylvie Fosselle (VLM, SAGITER), Inge Pauwels (Solidagro), Jeroen Watté (Wervel - verslag punt 2), Gert Engelen (Vredeseilanden), Marjolein Visser (ULB), Muriel de Pauw (Greenpeace), Stéphane Desgain (CNCD), Suzy Serneels (Broederlijk Delen – verslag).

Verontschuldigd: Leen Laenens (VELT), Barbara Van Dyck, Piet Rombouts (Brabant), Tjitske Anna Zwart (KUL), Fleur Marchand (ILVO); Katrien Quisthoudt

Enkele collega's van Broederlijk Delen (Jo Dalemans, Toon Vrelust, Dirk Vander Roost) namen deel aan de uiteenzetting van Marjolein Visser.

1. Voorstellingsrondje nieuwe leden

- Inge Pauwels: Solidagro is een NGO die ijvert voor het recht op voedsel voor iedereen en arme boerenfamilies ondersteunt in Bolivia, West-Afrika en de Filipijnen. Solidagro heeft een scholenwerking in St. Niklaas en Waasland. In het nieuwe 5jarenprogramma willen ze in trajectvorm met de scholen werken rond agro-ecologie.
- Muriel De Pauw, Greenpeace: vervangt Brecht Vermeulen bij Greenpeace voor beleidswerk rond agro-ecologie.

2. Presentatie van het doctoraat van Joost Visser door Marjolein Visser

Het 600 pagina's tellende doctoraat “*Down to Earth: een analyse van opkomst en verval van ‘industriële’ landbouw en over het herwortelen van landbouw weg van de fabriek naar de lokale boer en ecologie (2010)*” van Joost Visser is het resultaat van 10 jaar monnikenwerk. Het is helaas moeilijk leesbaar door leken zonder agronomische of historische kennis. Veel leesbaarder is het interview van Alma De Walsche (Mo*) met Joost Visser in september 2015: “Dit landbouwmodel moet stoppen”. Marjolein Visser heeft in overleg met Joost Visser de grote lijnen samengevat in een presentatie die werd gegeven tijdens de Belgian Agroecology Meeting in november 2015.

De centrale stelling is dat het huidige paradigma in de plantenvoeding enkel kon worden opgebouwd door verregaande kenniserosie. De wetenschap van plantenvoeding stond VOOR de eerste wereldoorlog al heel ver en had proefondervindelijk aangetoond dat planten zich kunnen voeden met monomeren, oligomeren en polymeren. Met andere woorden: ook complexe koolstof- en stikstofverbindingen kunnen direct door de plant opgenomen worden, en niet alleen anorganische.

Vanaf de eerste wereldoorlog is door een samenloop van omstandigheden deze wetenschap sterk gereduceerd waardoor zich een bodemloos paradigma ontwikkelde. De samenloop van omstandigheden bestond onder meer uit politiek, de invloed daarvan op heroriëntatie van onderzoeksmiddelen en -prioriteiten tijdens de oorlog(en), toonaangevende wetenschappers die stierven aan Spaanse griep, het uiteenvallen van een zeer groot (Duitssprekend) taal- en onderzoeksgebied en de toenemende invloed van het militair industrieel complex, nauw verbonden met de agrochemiesector. Plantenvoeding

werd bekeken vanuit de vraag of de elementen aanwezig zijn in plantopneembare vorm (nitraat, ammonium,...), stikstoffixatie door het bodemleven werd evenwel erkend als leverancier van deze primaire minerale elementen aan planten. Zelfs onder agro-ecologen is dit paradigma wijdverbreid: planten worden gezien als autotrofen (ze halen hun voeding uit anorganische verbindingen). Toch toonde een reeks onderzoekers (oa. Suzanne Schmidt) in 2013 in het tijdschrift *Functional Biology* aan dat planten mixotroof zijn, in het artikel “The mixotrophic nature of photosynthetic plants”. Mixotroof betekent dat planten zich ook kunnen voeden met complexe (organische) verbindingen, naast enkel anorganische.

Joost Visser deed uitgebreid literatuuronderzoek van primaire bronnen uit de periode VOOR de eerste wereldoorlog. Hij ontdekte dat bvb. onderzoeker Pfeffer in 1895 vaststelde dat planten een voorkeur hadden voor organische plantenvoeding. Dus het reductionisme dat zijn ingang vond na de eerste wereldoorlog kon zich alleen maar volop ontwikkelen door de bestaande kennis van dat moment te negeren.

Joost Visser is zeer bereid om mee te werken rond dit thema, antwoordt op email-vragen <joost.visser@ziggo.nl> en wil dat rond de thematiek een werkgroep wordt opgericht.

3. Goedkeuring en opvolging verslag

a. *Communicatie leerplatform ism Giraf (Lieve Vercauteren)*

Giraf is niet echt enthousiast om de website van het leerplatform te hosten. Wat ze wel willen doen is een statische pagina met door hen goedgekeurde inhoud over het leerplatform toevoegen. Zij raden aan dat het leerplatform een eigen website ontwikkeld. Dit zou zo'n 2000€ kosten. Vraag is of een statische pagina zinvol is?

De groep “agroecology in action” heeft de namen agroecology in action.BE en .ORG geregistreerd. Ze maken zelf een website aan voor het 5jaren project. Daarop kan ook het leerplatform vermeld worden?

Ook de campagne Agroecologie, die officieel “Voedsel Anders” zal heten, werkt met een eigen website voedsel-anders.be. Ook daar is link naar leerplatform mogelijk.

b. *Conceptnota*

De conceptnota is aangepast en beschikbaar in NL en Fr. Ze wordt nog nagelezen op coherentie en de Franse versie wordt nog onder handen genomen door Marjolein Visser. Referenties naar literatuur worden verwijderd en conceptnota wordt doorgestuurd naar de nieuwe leden Muriel en Inge.

4. Agroecology in action

Stéphane Desgain geeft een update van de voorbereidingen voor de volgende TAM, op 9-10 december 2016.

Hij lanceert een oproep tot werkverdeling, waarbij maximaal gebouwd wordt op wat vorig jaar werd gedaan en de geleerde lessen. Zeker duidelijk maken wat het doel van elke workshop is:

- Kennis delen
- Praktijk uitwisselen

Lifelong
Learning
Programme

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

- Bijeenbrengen van betrokken partijen....

Er is interesse van de groep van Olivier De Schutter, die zelf sterk werkt rond “food councils”. Hiermee kan zeker een link naar politiek werk gemaakt worden. Ook de boerenbeweging kan hierbij betrokken worden.

Stéphane is momenteel bezig met het maken van een mapping voor heel België: “qui fait quoi en agro-écologie”

Een draft voorstel voor de bijeenkomst zal voorgesteld worden op de vergadering van 26/05. Vlak ervoor heeft in Mundo B een 2daagse workshop plaats rond agroecologie, vooral gericht op onderzoek. (24-25/05)

Workshops:

- VLM heeft interesse om mee te werken aan een workshop over beleid en agro-ecologie
- Bioforum: wil een workshop coördineren rond eerlijke prijzen voor voedsel en “true cost account”, ism Waalse partners
- Landgenoten lieten interesse blijken voor workshop over toegang tot grond voor landbouw. Hier is een mogelijkheid om een internationale link te maken, evt met input van Solidagro en BD, die ook rond dat thema werken.
- Er wordt nog gezocht naar een link met mutualiteiten, die ook rond gezonde voeding werken.

5. **Campagne Agroecologie**

De campagne agroecologie zal door het leven gaan als “Voedsel Anders” en wordt officieel gelanceerd op Krachtboer op 29/05. Kobe Desramaults leent zijn gezicht aan Krachtboer (en ook aan de campagne) en helpt mee de boodschap uit te dragen. Focus op lokale/bioproducten. Doel van de campagne is vooral communicatie over agro-ecologie. In de communicatie wordt niet over 'campagne' gesproken, maar over 'groeierende beweging'.

6. **Volgende vergadering**

Gaat door op 30/09, in de kantoren van Broederlijk Delen, maar wordt georganiseerd door Marjolein Visser.